

## פרק ח': בקשת מלך

### Sanhedrin 20b

R. Jose said: All that is set out in the Chapter [relating to the king], the king is permitted to do. R. Judah said: That section was stated only to inspire them with awe, for it is written, Thou shalt in anywise set him king over thee, [meaning], that his awe should be over thee.

And thus R. Judah said: Three commandments were given to Israel when they entered the land: [i] to appoint a king, [ii] to cut off the seed of Amalek, and [iii] to build themselves the chosen house. While R. Nehorai said: This section was spoken only in anticipation of their future murmurings, as it is written, And shalt say, I will set a king over me etc.

It has been taught: R. Eliezer said: The elders of the generation made a fit request, as it is written, Give us a king to judge us. But the am ha-arez acted unworthily, at it is written, That we also may be like all the nations and that our king may judge us and go before us.

### 5. רמב"ם הלכות מלכים פרק א

**הלכה א:** שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך, ולהכרית זרעו של עמלק שנאמר תמחה את זכר עמלק, ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה.

### 6. מדרש תנאים דב' יז: טו

(טו). שום תשים עליך מלך מצות עשה וזו היא שאמרנו **חובה** ולא רשות:

### 7. ראב"ע שם - (טו) שום תשים - רשות.

### 8. רבי יוסף בכור שור שם

שום תשים עליך מלך - זו **מצות עשה**, כי ודאי צריך שיהא מלך, שלא יעשה כל אחד הישר בעיניו.

### 9. העמק דבר על דברים פרק יז פסוק יד

(יד) ואמרת וגו'. אין הפי' אמירה כמשמעו בפה אלא כלשון ואמרת אוכלה בשר וכדומה. אכן לפי לשון זה הי' במשמע שאין זה מצוה במוחלט למנות מלך אלא רשות כמו ואמרת אוכלה בשר וגו'. והרי ידוע בדברי חז"ל דמצוה למנות מל וא"כ למאי כתיב ואמרת וגו'. ונראה דמשום דהנהגת המדינה משתנה אם מתנהג עפ"י דעת מלוכה או עפ"י דעת העם ונבחרים. ויש מדינה שאינה יכולה לסבול דעת מלוכה. ויש מדינה שבלא מלך הרי היא כספינה בלי קברניט. ודבר זה א"א לעשות עפ"י הכרח מ"ע. שהרי בענין השייך להנהגת הכלל נוגע לסכ"נ שדוחה מ"ע מש"ה לא אפשר לצוות בהחלט למנות מלך כ"ז שלא עלה בהסכמת העם לסבול עול מלך עפ"י שרואים מדינות אשר סביבותיהם מתנהגים בסדר יותר נכון. או אז מ"ע לסנהדרין למנות מלך. והא ודאי א"א לפרש שאין בו מ"ע כלל אלא כמו ואמרת אוכלה בשר וגו' וזבחת מבקרך וגו' שאינו אלא לאו הבא מכלל עשה שלא לאכול בלי שחיטה. הי"נ נימא דה"פ שום תשים עליך מלך אשר יבחר וגו' לא תוכל וגו' דוקא אשר יברך. אבל א"א לפרש הכי דאם כן מאי איריא וירשתה וישבת בה ולא קודם. הא אפילו קודם שירושע שרי לעשות מלך שהרי יהושע היה כמו מלך כמש"כ הרמב"ם הלי מלכים פ"א ה"ג ופ"ג ה"ח יע"ש וכ"ה בסנהדרין ד"יט אלא ע"כ מצוה הוא ומ"מ אין סנהדרין מצווין עד שיאמרו העם שרוצין בהנהגת מלך. ומש"ה כל משך שלש מאות שנה שהיה המשכן נבחר בשילה לא היה מלך והיינו משום שלא היה בזה הסכמת העם:

### 1. סנהדרין כ"ב

**רבי יוסי** אומר: כל האמור בפרשת מלך - מלך מותר בו, **רבי יהודה** אומר: לא נאמרה פרשה זו אלא כדי לאיים עליהם, שנאמר שום תשים עליך מלך - שתהא אימתו עליך.

וכן היה **רבי יהודה** אומר: **שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ**: להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות להם בית הבחירה. **רבי נהוראי** אומר: לא נאמרה פרשה זו אלא כנגד תרעומתן, שנאמר +דברים י"ז+ ואמרת אשימה עלי מלך וגו'

**תניא, רבי אליעזר** אומר: זקנים שבדור - כהוגן שאלו, שנאמר +שמואל א' ח'+ תנה לנו מלך לשפטנו, אבל עמי הארץ שבהן קלקלו, שנאמר +שמואל א' ח'+ והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו.

### 2. ספרי דברים פרשת שופטים פיסקא קנו

ואמרת אשימה עלי מלך, **רבי נהוראי** אומר הרי זה דבר גנאי ל**ישראל שנאמר כי לא אותך מאסו כי אותי מאסו ממלוק עליהם** אמר רבי יהודה והלא מצוה מן התורה לשאול להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך, למה נענשו בימי שמואל לפי שהקדימו על ידם. ככל הגוים אשר סביבותי, **רבי נהוראי** אומר **לא בקשו להם מלך אלא להעבידם עבודה זרה** שנאמר +שם /ש"א ח כ+ והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמתנו סליק פיסקא

### 3. סנהדרין כ"ב

**תניא, רבי יוסי** אומר: שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות להם בית הבחירה, ואיני יודע איזה מהן תחילה, כשהוא אומר +שמות י"ז+ כי יד על כס י\_ה מלחמה לה' בעמלק, הוי אומר: להעמיד להם מלך תחילה, ואין כסא אלא מלך, שנאמר +דברי הימים א' כ"ט+ וישב שלמה על כסא ה' למלך. ועדיין איני יודע אם לבנות להם בית הבחירה תחלה, או להכרית זרעו של עמלק תחלה, כשהוא אומר +דברים י"ב+ והניח לכם מכל אויביכם וגו' והיה המקום אשר יבחר ה' וגו' - הוי אומר: להכרית זרעו של עמלק תחלה. וכן בדוד הוא אומר: +שמואל ב' ז'+ ויהי כי ישב המלך דוד בביתו וה' הניח לו מסיב, וכתב +שמואל ב' ז'+ ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וגו'.

### 4. רמב"ן דברים פרק יז פסוק יד

(יד) ואמרת אשימה עלי מלך - על דעת רבותינו (ספרי ראה סז), (סנהדרין כ ב) כמו ואמור אשימה עלי מלך, והיא מצות עשה שיחייב אותנו לומר כן אחר ירושה וישיבה, כלשון ועשית מעקה לגגך (להלן כב ח), וזולתם. והזכיר "ואמרת", כי מצוה שיבוא לפני הכהנים הלויים ואל השופט ויאמרו להם רצוננו שנשים עלינו מלך:

ולפי דעתי עוד, שגם זה מרמיזותיו על העתידות, שכן היה כששאלו להם את שאול אמרו לשמואל (ש"א ח ה) שימה לנו מלך לשפטנו ככל הגוים, וכן כתוב שם (פסוק כ) והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו וגו', כי מה טעם שתאמר התורה במצוה "ככל הגוים אשר סביבותי", ואין ישראל ראויים ללמד מהם ולא לקנא בעושי עולה, אבל זה רמז לענין שיהיה, ולכך באה הפרשה בלשון הבינוני, כאשר פירשתי כבר (לעיל ד כה):

<p><b>דברים יז</b>  (יד) כי תבא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך וירשתה וישבתה בה ואמרת</p> <p><b>אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי:</b></p> <p>(טו) שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא:</p>	<p><b>עמי הארץ - שמו"א ח</b>  (יט) וימאנו העם לשמע בקול שמואל ויאמרו</p> <p>לא כי אם מלך יהיה עלינו:  (כ) והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו</p> <p><b>ויצא לפנינו ונלחם את מלחמתנו:</b></p>	<p><b>זקנים - שמו"א ח</b>  (ה) ויאמרו אליו הנה אתה זקנת ובניך לא הלקו בדרכיך.</p> <p>עתה שיםה לנו מלך לשפטנו ככל הגוים:</p> <p>(ו) וירע הדבר בעיני שמואל כאשר אמרו תנה לנו מלך לשפטנו ...</p>
--	--	---